

til — maaste ikke en Gang de fleste, selv om de ere af vanskelig Bestaaffenhed. Jeg tror derfor, der er truffet en Bestemmelse her, som muligvis kan tilfredsstille alle Parter. Jeg skal i det hele taget anbefale Forslaget. Jeg tror nok vi saa Søløven; man maa imidlertid gaa ud fra, at vi ikke saa dette Lovforslag fremmet, uden at Søløven er gaaet forud eller ved Siden af. Jeg tror ingenlunde, at der er mindste Fare ved at tage dette Løgelement med. Jeg tror, at vi skulle gribe Lejligheden til at saa dette ind, til at gøre Begyndelsen, saa meget mere, som det vil være altfor vanskeligt for Dommeren at sætte sig ind i disse Sager.

Justitsministeren (Nellemann):

Det vil erindres, at den Gang man i sin Tid forelagde for Rigsdagen et Lovforslag om usødhattige Skibe, som under den foreliggende Sags Behandling ogsaa er bragt paa Bane, var det ledsaget af et Lovforslag om Undersøgelse af indtrufne Søulhffer. Det gik jo saaledes med disse to Lovforslag, at Lovforslaget om usødhattige Skibe fandt ingen videre Anklang og blev liggende; kort sagt, man fik det Indtryk, at det ikke lod sig gennemføre. Derimod var der, som den ærebe sidste Taler antydede, ingen, der havde noget imod det andet Lovforslag angaaende Undersøgelse af indtrufne Søulhffer, saa det er mig for saa vidt ubegribeligt, hvorfor det Forslag ikke blev til Lov. Dette Lovforslag gik navnlig ud paa, at der skulde være en Del specielt søkyndige Medlemmer tilstede ved de Søforklaringer og Søforhør, der skulde optages i Anledning af indtrufne Søulhffer. Jeg antager derfor, at Sagen har stillet sig saaledes for Kommissionerne, der have affattet dette Lovforslag, og navnlig for den danske Kommission, som jo nærmest har affattet det her foreliggende Lovforslag, at det betragter man som en given Ting, at der ved disse Søforklaringer og Søforhør i Anledning af indtrufne Ulhffer paa Søen skulde medtages søkyndige Mænd. Det, som altsaa det nuværende Lovforslag tilføjer af nyt, er kun det, at man udvider det samme til at gælde ved alle Sørætsager, baade de civile og de forholdsvis saa kriminelle, der forekomme. Det er utvivlsomt noget nyt, og det er altsaa den Udvidelse, der nærmest kunde være Tale om, forekommer det mig, paany at sætte under Debat. Det er jo ganske vist et meget stort Principspørgsmaal, om der overhovedet er noget bundet ved at have det læg-søkyndige Element i Retten, og navnlig er det et stort Spørgsmaal paa det

civile Omraade. Jeg behøver blot at minde om, at Verdens største handels- og søfartsdrivende Lande, England og Nord-Amerika, have det ikke. Paa den anden Side forekommer det mig, at vi have her i Danmark egentlig allerede taget Parti, og det ligger for saa vidt meget langt tilbage; thi vi vide jo allesammen, at der her i København altid har været en Søræt, hvor der foruden den juridiske Dommer var et Læg-Element med. Det var Tilfældet i den gamle københavnske Søræt som gjaldt for Loven af 19de Februar 1861, og det har siden den Tid været Tilfældet med Sø- og Handelsretten. Naar man altsaa saaledes har stillet sig paa det Standpunkt med Hensyn til København, saa ligger det jo meget nær at mene, at der er Grund til at forsøge at gennemføre noget lignende for det øvrige Land.

Jeg skal naturligvis være meget rede til at indrømme, at det for disse Mænds Medvirken vil være meget behageligt og ogsaa i Reglen i saglig Henseende mere betryggende, om Proceduren eller hele Rettergangen foregik mundlig, saaledes at de altsaa fra først til sidst ved at høre paa Sagen kunde saa et umiddelbart Indtryk af dens Sammenhæng og blive fuldstændig fri for at læse Sagens Akter. Det skal jeg gerne indrømme, men fordi man ikke kan saa det bedste, mener jeg ikke, der er Grund til at forsmage det næst bedste og nogen absolut Umulighed eller Uforenelighed i at have den Slags søkyndige eller læge Bistodere under den skriftlige Procedure mener jeg ikke, der er. Det kan godt være, at der fremkommer enkelte Vanskeligheder, og at deres Medvirken ikke kan blive saa fuldstommen og god som under den modsatte Forudsætning, men jeg tror alligevel, at det er baade muligt og kan have sin Nytte. Jeg skal i den Henseende minde om, at man i Norge, hvor man endnu ikke har forandret Civilprocessen, men har skriftlig Proces, ligesom her, har fremsat et tilsvarende Lovforslag, der ligesom det foreliggende gaar ud paa at anordne et søkyndigt Element i alle Sørætsager. Vi maa ogsaa huske paa, at ved Københavns gamle Søræt, som eksisterede, før Loven af 19de Februar 1861 blev given, havde man heller ikke anden Procedure end den sædvanlige, og jeg tror dog, man maatte erkende, at den københavnske Søræt var velanset, og at dens Domme nød en ikke ringe Autoritet. Det er jo naturligt, at naar Forholdet skal være saadant, at man maa hjælpe sig med skriftlig Procedure